

EKSAMEN

Emnekode: SFB14615	Emnenavn: Regnskapsorganisering og regnskapsmessig verdsettelse
Dato: 24. mai 2017	Eksamenstid: kl. 09.00 til kl. 13.00
Hjelpemidler: Kalkulator Revisors håndbok Skattelovssamling Norges Lover Andre lovsamlinger	Faglærer: Asbjørn O. Pedersen
Om eksamensoppgaven og poengberegning: <p>Oppgavesettet består av 6 sider inklusiv denne forsiden. I tillegg følger det vedlegg til oppgave 5 og 8.</p> <p>Kontroller at oppgaven er komplett før du begynner å besvare spørsmålene.</p> <p>Oppgavesettet består av 8 oppgaver.</p> <p>Alle oppgavene skal besvares. Hvor mye oppgavene teller ved sensurering er angitt med prosent bak hver oppgave.</p>	
Sensurfrist: 16. juni 2017 <p>Karakterene er tilgjengelige for studenter på Studentweb senest 2 virkedager etter oppgitt sensurfrist. www.hiof.no/studentweb</p>	

Oppgave 1 (6,25 % - 15 minutter)

Du er nyansatt som regnskapsmedarbeider i regnskapsførerselskapet Tall & Sånn AS. Du har jobbet der kort tid, da en større sak utvikler seg. Det viser seg at en av de andre ansatte, Marte Kirkerud som jobber på regnskapskontoret ved hjelp av «kreativ bokføring» på en av kontorets største kunder, en byggmester som heter «Danske Bygg AS», har beriket seg selv og daglig leder i selskapet Peder Ås.

Forbrytelsen har skjedd ved at det er bokført fiktive inngående fakturaer med jevne mellomrom. Fakturaene lyder på vinduer til ulike byggeprosjekt, og beløpet er på +/-100 000 danske kroner hver gang. Selgerfirmaet i Danmark er eid og ledet av Peder ÅS, som også er daglig leder i det norske selskapet Danske Bygg AS. Peder ÅS er for øvrig storebror til Marte Kirkerud.

Flere av betalingene har skjedd med kontanter. Det var i denne forbindelse banken som oppdaget forbrytelsen da de ifølge hvitvaskingsloven § 17 fikk mistanke om tilknytning til en straffbar handling da Peder Ås hadde tatt ut disse store pengebeløp under påskudd å skulle betale fakturaer i kontanter.

Banken er av den oppfatning av regnskapsfører også burde ha fanget forholdet opp, men din sjef på regnskapskontoret Bror Holm er usikker på om man som regnskapskontor er pliktig til å følge hvitvaskingsloven.

Spørsmål:

Er et regnskapskontor pliktig til å følge hvitvaskingsloven?

Oppgave 2 (6,25 % - 15 minutter)

Styrets ansvar for intern kontroll i et aksjeselskap er regulert i aksjeloven, ofte omtalt som forvaltnings- og tilsynsansvaret.

Forklar styrets relasjon til henholdsvis daglig leder, generalforsamlingen og ekstern revisor.

Oppgave 3 (12,5 % - 30 minutter)

En venn av deg holder på å starte opp en virksomhet som driver med salg av moteklær og sko på nettet. Han vil gjerne sikre at han får betaling for alle varene han leverer ut, men han synes det er litt vanskelig å vite hvilke kontroller han bør etablere.

Han vet at du har hatt emnet Regnskapsorganisering ved høgskolen i Østfold og har nå spurt om noen tips fra deg.

Spørsmål:

Hvilke råd vil du gi vennen din (mht. risiko og kontroller)? Nevn 3 aktiviteter med risikomomenter og kontroller.

Oppgave 4 (12,5 % - 30 minutter)

a) Gi en definisjon av begrepet internkontroll.

b) Forklar hva som menes med følgende begreper;

1. Målhierarki
2. Risikostyring
3. Kontrolltiltak

Oppgave 5 (6,25 % - 15 minutter)

Onkel Skrue fra Montebelloåsen \$ har fylt ut reiseregning fra sin møte med Donald Duck. Reiseregningen følger vedlagt.

Reisen er ikke dokumentert med vedlegg.

Spørsmål:

Tilfredsstiller reiseregningen bokføringsregelverket? Vis til aktuelle bestemmelser.

Oppgave 6 (6,25 % - 15 minutter)

Du får to hendelser:

Kommunen skal ta i bruk en leverandør og din ektefelle er tilfeldigvis partner i det firmaet som foreslås. Du velger ikke å si noe.

En leverandør har gjort arbeid for deg privat, og du får rabatt på prisen hvis du lar dem vinne et tilbud i kommunen.

Drøft om de to hendelsene er korrupsjon, smøring eller kameraderi. Begrunn svaret.

Oppgave 7 (25 % - 60 minutter)

Fra årsregnskapet for 2016 for *SNAXEN AS* er følgende tall hentet ut (i hele 1 000):

	2016
Resultatregnskap	
Inntekter	22 500
Driftskostnader	-16 930
Driftsresultat før avskrivninger (EBITDA)	5 570
Avskrivninger	-2 070
Driftsresultat (EBIT)	3 500
Netto finans	-420
Resultat før skatt	3 080
Skatt	-770
Årsresultat	2 310

	31.12.2016
Balanse	
Anleggsmidler (bygninger)	10 000
Omløpsmidler	12 500
Bankinnskudd (finansielle poster)	1 800
Sum eiendeler	24 300
Egenkapital	14 750
Rentefri gjeld	2 750
Rentebærende gjeld	6 800
Sum egenkapital og gjeld	24 300

Følgende opplysninger foreligger:

Årlig investeringsbehov: 1 620. Årlig behov økning i arbeidskapital: 375. Årlig vekst: 0 %.
Avkastningskrav: 9,0 %. Skattesats i 2016: 25 %. Forventet fremtidig skatt: 25 %.

a) Foreta en verdsettelse av selskapets aksjer (egenkapitalverdi) basert på en så grundig analyse som mulig.

Eneeieren av selskapet har foretatt en del undersøkelser i markedet og kommet fram til at markedet verdsetter tilsvarende selskaper til en EV/EBITDA på 6,0 og en EV/EBIT på 10. En kjøper har sagt seg villig til å akseptere en pris som gir samme størrelse på multiplene. Eieren kan selv velge hvilken av de to multiplene hun vil benytte.

b) Hvilken av multiplene bør eieren velge og hvilken pris vil eieren oppnå for aksjene dersom denne multiplene velges.

Markedsverdien til selskapets bygninger er anslått til 18 millioner kroner. Forutsett at saldoavskrivningssats for bygninger er 2 % og at selskapets avkastningskrav knyttet til latent skatt er 6 %.

c) Beregn substansverdi for selskapet. Bruk nåverdimetoden ved beregning av latent skatt.

d) Beregn goodwill i selskapet dersom eieren oppnår prisen i a).

Du får opplyst at av ikke rentebærende gjeld utgjør utsatt skatt 700. Utsatt skatt knytter seg i sin helhet til bygninger.

e) Beregn substansverdi for selskapet. Bruk nåverdimetoden ved beregning av latent skatt.

Oppgave 8 (25 % - 60 minutter)

Under finner du et strengt forsiktig finansregnskap for Rederiet AS med noteopplysninger.

(Regnskapsbeløpene er i hele mill.)		Balanse 31.12	I år	I fjor
Resultatregnskap i år		Tomter (1)	400	400
Fraktinntekter	600	Skip (1)	1 840	1200
Salgsgevinst skip	224	Aksjer (1)	130	120
Lønn	100	Kundefordringer	140	100
Avskrivning skip	80	Kontantbeholdning	<u>100</u>	<u>80</u>
Andre driftskostnader	<u>394</u>	Sum	2 610	1 900
Driftsresultat	250	Aksjekapital (2)	100	80
Renteinntekter	4	Overkurs (2)	440	100
Aksjeutbytte	6	Opptjent egenkapital	990	795
Salgsgevinst aksjer	40	Utsatt skatt	160	185
Rentekostnader	<u>40</u>	Langsiktig lån	550	400
Ordinært resultat før skatt	260	Kassakreditt	150	180
Skattekostnad	<u>65</u>	Leverandørgjeld	80	60
Årsresultat	195	Betalbar skatt	90	60
		Annen kortsiktig gjeld	<u>50</u>	<u>40</u>
		Sum	2 610	1 900
Noteopplysninger				
<u>(1) Anleggsmidler</u>				
Tomteinvesteringene er balanseført til historisk kost.				
Skipene er balanseført til historisk kost redusert for årlige avskrivninger etter den lineære metode.				
Aksjene er balanseført til historisk kost, og investeringene foretas av langsiktige, strategiske hensyn.				
<u>(2) Aksjeemisjon</u>				
Det er utstedt 20 000 nye aksjer i en rettet emisjon. Etter utvidelsen består aksjekapitalen av 100 000 aksjer, hver med pålydende 1 000.				

Skattesatsen er 25 %. Realavkastningskravet til egenkapitalen etter skatt er 10 %.

- Det har ikke vært uttak av egenkapital i år. I slutten av året kjøpte nye eiere seg inn i bedriften gjennom en rettet emisjon. Hvilken pris betalte de per aksje?
- Anta at vi har disse opplysningene om virkelig verdi av bedriftens anleggsmidler:

<u>Virkelig verdi 31.12</u>	<u>I år</u>	<u>I fjor</u>
Tomter	460 mill.	450 mill.
Skip	2 115 mill.	1 600 mill.
Aksjer	155 mill.	170 mill.

- 1) Anta at en rendyrket verdibasert modell legges til grunn for finansregnskapet. Beregn modellens egenkapital i inngående og utgående balanse for året. Ta utgangspunkt i de nye tallene for egenkapitalen, og beregn det verdibaserte årsresultatet.
- 2) I deloppgave c beregnet du hva de nye aksjonærene betalte for aksjene sine. Synes du denne prisen virker rimelig ut fra rapporteringen i den verdibaserte modellen?
- 3) Anta at inflasjonen er 4 % dette året. Under punkt 1 beregnet du det verdibaserte årsresultatet. Evaluer dette resultatet ved å beregne et relevant nøkkeltall.

Formelark oppgave 8

Utregning av nøkkeltall

$$1. \text{TKR, normalisert og før skatt} = \frac{\text{ORFS} + \text{RK}}{\text{TK}}$$

$$2. \text{TKR, normalisert og etter skatt} = \frac{\text{ORES} + (\text{RK} * (1 - s))}{\text{TK}}$$

$$3. \text{TKR, fullstendig og før skatt} = \frac{\text{ÅRFS} + \text{RK}}{\text{TK}}$$

$$4. \text{TKR, fullstendig og etter skatt} = \frac{\text{ÅRES} + (\text{RK} * (1 - s))}{\text{TK}}$$

$$5. \text{EKR, normalisert og før skatt} = \frac{\text{ORFS}}{\text{EK}}$$

$$6. \text{EKR, normalisert og etter skatt} = \frac{\text{ORES}}{\text{EK}}$$

$$7. \text{EKR, fullstendig og før skatt} = \frac{\text{ÅRFS}}{\text{EK}}$$

$$8. \text{EKR, fullstendig og etter skatt} = \frac{\text{ÅRES}}{\text{EK}}$$

$$9. \text{SP, Superprofitt for eierne} = \text{ÅRES} - k * \text{EK}$$

(k er eiernes kapitalkostnad etter skatt)

$$10. \text{Omløpshastigheten til TK: OH} = \frac{\text{DI}}{\text{TK}}$$

$$11. \text{Resultatgrad (generelt): RG} = \frac{\text{Resultat (R)}}{\text{Inntekt (I)}}$$

Mange typer RG avhengig av sammenhengen:

$$11a. \text{Bruttofortjenestegrad} = \frac{\text{Salgsinntekt} - \text{Varekostnad}}{\text{Salgsinntekt}} \quad (\text{Handel})$$

$$11b. \text{Foredlingsgrad} = \frac{\text{Salgsinntekt} - \text{Råvarekostnad}}{\text{Salgsinntekt}} \quad (\text{Produksjon})$$

$$11c. \text{ Dekningsgrad} = \frac{\text{Salgsinntekt} - \text{Variable kostnader}}{\text{Salgsinntekt}}$$

$$11d. \text{ Driftsmargin} = \frac{\text{Driftsresultat (DR)}}{\text{Driftsinntekt (DI)}}$$

$$11e. \text{ RG brukt ved beregning av TKR, normalisert før skatt} = \frac{\text{ORFS} + \text{RK}}{\text{DI}}$$

(Tilsvarende for andre rentabilitetsberegninger)

$$12. \text{ Avansegrad} = \frac{\text{Salgsinntekt} - \text{Varekostnad}}{\text{Varekostnad}}$$

$$13. \text{ Egenkapitalandel} = \frac{\text{EK}}{\text{TK}}$$

$$14. \text{ Gjeldsandel} = \frac{\text{GJ}}{\text{TK}}$$

$$15. \text{ Gjeldsgrad} = \frac{\text{GJ}}{\text{EK}}$$

$$16. \text{ RDG, Rentedekningsgrad} = \frac{\text{ORFS} + \text{RK}}{\text{RK}}$$

$$17. \text{ Likviditetsgrad 1, L1} = \frac{\text{OM}}{\text{KG}}$$

Kan også beregnes mer detaljert.

$$18. \text{ Arbeidskapital, ARK} = \text{OM} - \text{KG}$$

$$19. \text{ Gjennomsnittlig omløpshastighet for varelageret, OH}_V = \frac{\text{Periodens varekostnad}}{\text{Lagerbinding}}$$

$$20. \text{ Gjennomsnittlig lagringstid for varelageret, GLT} = \frac{\text{Lagerbinding}}{\text{Vareforbruk per dag}}$$

$$21. \text{ Gjennomsnittlig omløpshastighet for kundefordringer: OH}_K = \frac{\text{Periodens varesalg}}{\text{Kundefordringer}}$$

$$22. \text{ Gjennomsnittlig kredittid for kundefordringer: GKT}_K = \frac{\text{Kundefordringer}}{\text{Varesalg per dag}}$$

$$23. \text{ Gjennomsnittlig omløpshastighet for leverandørgjeld: OH}_L = \frac{\text{Periodens varekjøp}}{\text{Leverandørgjeld}}$$

$$24. \text{ Gjennomsnittlig kredittid for leverandørgjeld: GKT}_L = \frac{\text{Leverandørgjeld}}{\text{Varekjøp per dag}}$$

Reiseregning - Vedlegg oppgave 5

Navn	Onkel Skrue			Fødselsnr.	190575-39845			
Adresse	Montebelloåsen §		Postnr.	1746	Poststed	Skjeberg		
Stilling			Bankkto.	1620 17 000				
Skattekommune	Sarpsborg		Kommunenr	0105	Trekk-%	50 %		
Regningen gjelder			Reisested og - formål			Utreise	Dato	Kl.
Angi hva ☐ Tjenestereise ☐ Kurs ☐ Annet			Avtale med Donald Duck			Retur	Dato	Kl.
						Overnatting ☒ Hotell ☐ Pensjonat ☐ Annet		
				Retur	28.02.2017		1815	
Reiseutlegg/godtgjøringer				Antall	Sats	Beløp		
➤ Overført fra baksiden				800	→		3 258,00	
Admin.	Admingodtgjørelse			129				
Kost- godtgjøring UTEN overnatting	Innland	6-12 timer		114				
		Over 12 timer		114				
	Utland	6-12 timer						
		Over 12 timer						
Kost- godtgjøring MED overnatting	Innland	Over 12 timer		110				
	Utland	Utland						
Natt-tillegg ulegitimert	Innland							
	Innland o.natting hotell							
	Utland							
Eget skyss- middel.	Bil: 0 - 10.000 km		100	0,00				
	Bil: over 10.000 km							
	EL-bil:		100					
Spesifiser reisen på baksiden	Passasjer- tillegg		105					
	Annet							
Opphold utover 28 døgn	Kost- godtgjøring							
	Natttillegg							
Andre godtgj.	Annet							
Til sammen						3 258,00		
				Frokost	Lunsj	Middag		
Trekk kost	U/overnatting					114	0	
	M/overnatting					110	0	
NETTOBELØP				☐ Til gode ☐ Skyldig		→		
						3 258,00		
Utstederens underskrift	Dato		Signatur					

Navn	Onkel Skrue						
Reisespesifikasjon							Reiseutlegg
Dato	FRA		TIL		Skyssmiddel *		Beløp
	Kl.	Sted	Sted	Kl.	Type	km. egen bil	
27.02.17	1645	Montebelloåsen \$		1704	Taxi		326,00
27.02.17	1725		Oslo sentralbane	1850	Tog		311,00
27.02.17	1900	Oslo sentralbane	Oslo lufthavn	1921	Flytog		180,00
27.02.17	2110	Oslo lufthavn	Molde lufthavn	2200	Fly		817,00
27.02.17	2215	Molde lufthavn		2235	Taxi		70,00
28.02.17	0824			0835	Taxi		136,00
28.02.17	1431		Molde lufthavn	1451	Taxi		270,00
28.02.17	1730	Molde lufthavn	Oslo lufthavn	1815	Fly		817,00
27.02.17		Beverting					106,00
27.02.17		Beverting					123,00
28.02.17		Beverting					30,00
28.02.17		Beverting					72,00
Sum km denne reisen , overføres eget skyssmiddel (bil) på forsiden .						0	3 258,00

* For bruk av egen bil skal du ta med:
reiseruten - kjørt distanse for hver tjenestereise, oppgitt etappevis og avlest på kilometertelleren - årsak til omkjøringer - lokal kjøring på oppdragsstedet.

Beregning av kostgodtgjøring.

For kurs slutter reisen ved kursstart.
Ny reise skal regnes fra kursslutt.

Dersom regelen om 6 timer eller mer skal brukes ved utregning av kostgodtgjøring, skal disse døgnene føres på forsiden under kostgodtgjøring ved overnatting.

Kost og overnatting etter regning

På

denne siden fører du kost og opphold som blir dekket etter regning.

Utlegg til hotell, mat o.l.

Dato	Spesifikasjon	Beløp
Reiseutlegg - overføres til forsiden.		3 258,00

Overnatting - Navn og adresse på hotell pensjonat e.a. (ikke privat)

Merknader